Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (deseti senat)

z dne 23. oktobra 2025 *

„Predhodno odločanje – Direktiva (EU) 2015/2302 – Paketna potovanja in povezani potovalni aranžmaji – Izvedba turističnega paketa – Neskladnost opravljenih storitev – Člen 14(1) – Pravica do ustreznega znižanja cene – Člen 14(2) – Pravica do ustreznega nadomestila za škodo – Člen 14(3)(b) – Okoliščine, ki izključujejo pravico potnika do nadomestila za škodo – Neskladnost storitev, ki jo je mogoče pripisati tretji stranki, ki ni povezana z zagotavljanjem potovalnih storitev, vključenih v pogodbo o paketnem potovanju, in ki je nepredvidljiva ali neizogibna – Dokaz krivde – Člen 4 – Raven harmonizacije – Polno povračilo stroškov kljub delno opravljenim storitvam – Člen 1 – Visoka raven varstva potrošnikov – Člen 25 – Kazni – Člen 3, točka 12 – Pojem ‚neizogibne in izredne okoliščine‘ – Akt organa javne oblasti“

V zadevi C-469/24, [Tuleka] [i],

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Sąd Rejonowy w Rzeszowie (okrajno sodišče v Rzeszówu, Poljska) z odločbo z dne 27. marca 2024, ki je na Sodišče prispela 3. julija 2024, v postopku

B. F. (1),

B. F. (2)

proti

Z. sp. z o.o.,

SODIŠČE (deseti senat),

v sestavi E. Regan v funkciji predsednika senata, D. Gratsias in B. Smulders (poročevalec), sodnika,

generalna pravobranilka: L. Medina,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za poljsko vlado B. Majczyna in D. Lutostańska, agenta,

* Jezik postopka: poljščina.

[i] Ime te zadeve je izmišljeno. Ne ustreza resničnemu imenu nobene od strank v postopku.

– za češko vlado M. Smolek, S. Šindelková in J. Vláčil, agenti,

– za grško vlado Z. Chatzipavlou in C. Kokkosi, agentki,

– za Evropsko komisijo I. Rubene in A. Szmytkowska, agentki,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalne pravobranilke, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 1, člena 3, točka 12, člena 4 in člena 14, od (1) do (3), Direktive (EU) 2015/2302 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2015 o paketnih potovanjih in povezanih potovalnih aranžmajih, spremembi Uredbe (ES) št. 2006/2004 in Direktive 2011/83/EU Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Direktive Sveta 90/314/EGS (UL 2015, L 326, str. 1).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med dvema potnikoma, B. F. (1) in B. F. (2), in organizatorjem potovanja, Z. sp. z. o.o., v zvezi z zahtevkom za povračilo in nadomestilo za škodo, ki sta ga ta potnika vložila po paketnem potovanju, ki ni potekalo v skladu z dogovorom.

Pravni okvir

Pravo Evropske unije

3 V uvodnih izjavah 3 in 31 Direktive 2015/2302 je navedeno:

„(3) V členu 169(1) in točki (a) člena 169(2) [PDEU] je določeno, da Unija prispeva k doseganju visoke ravni varstva potrošnikov z ukrepi, sprejetimi v skladu s členom 114 [PDEU].

[…]

(31) Potniki bi morali imeti tudi možnost, da kadar koli pred začetkom turističnega paketa odstopijo od pogodbe o paketnem potovanju proti plačilu ustrezne in upravičene odstopnine, pri čemer se upoštevajo pričakovani prihranki stroškov ter prihodki iz nadomestne uporabe potovalnih storitev. Prav tako bi morali imeti pravico do odstopa od pogodbe o paketnem potovanju brez plačila kakšne koli odstopnine, kadar bi neizogibne in izredne okoliščine znatno vplivale na izvedbo turističnega paketa. To lahko zajema na primer vojne, druge resne varnostne težave, kot je terorizem, znatno tveganje za zdravje ljudi, kot je izbruh resne bolezni v kraju potovanja, ali naravne nesreče, kot so poplave, potresi ali vremenske razmere, ki onemogočajo varno potovanje v kraj, določen v pogodbi o paketnem potovanju.“

4 Člen 1 te direktive, naslovljen „Predmet urejanja“, določa:

„Namen te direktive je prispevati k pravilnemu delovanju notranjega trga ter doseganju visoke in čim bolj enotne ravni varstva potrošnikov s približevanjem nekaterih vidikov zakonov in drugih predpisov držav članic glede pogodb med potniki in trgovci v zvezi s paketnimi potovanji in povezanimi potovalnimi aranžmaji.“

5 Člen 3 navedene direktive, naslovljen „Opredelitev pojmov“, določa:

„V tej direktivi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

[…]

12. ‚neizogibne in izredne okoliščine‘ pomeni okoliščine, na katere stranka, ki se sklicuje na takšno situacijo, ne more vplivati in katerih posledice bi bile kljub sprejetju vseh razumnih ukrepov neizbežne;

13. ‚neskladnost‘ pomeni neizvedbo ali neustrezno izvedbo potovalnih storitev, vključenih v turistični paket;

[…]“

6 Člen 4 iste direktive, naslovljen „Stopnja harmonizacije“, določa:

„Države članice v svojem nacionalnem pravu ne ohranijo ali uvedejo določb, ki se razlikujejo od določb iz te direktive, vključno z bolj ali manj strogimi določbami za zagotavljanje različne ravni varstva potnikov, razen če je v tej direktivi določeno drugače.“

7 Člen 13 iste direktive, naslovljen „Odgovornost za izvedbo turističnega paketa“, določa:

„1. Države članice zagotovijo, da je organizator odgovoren za izvedbo potovalnih storitev, vključenih v pogodbo o turističnem paketu, ne glede na to, ali naj bi te storitve izvajal organizator ali drugi ponudniki potovalnih storitev.

Države članice lahko v svojem nacionalnem pravu ohranijo ali uvedejo predpise, v skladu s katerimi je tudi turistični agent odgovoren za izvedbo turističnega paketa. V takem primeru se določbe člena 7 ter poglavje III, to poglavje in poglavje V, ki se uporabljajo za organizatorja, smiselno uporabijo tudi za turističnega agenta.

[…]

3. Če katera koli od potovalnih storitev ni izvedena v skladu s pogodbo o paketnem potovanju, organizator odpravi neskladnosti, razen:

(a) če to ni mogoče ali

(b) če to vključuje nesorazmerne stroške, pri čemer se upoštevata obseg neskladnosti in vrednost zadevnih potovalnih storitev.

Če organizator ne odpravi neskladnosti v skladu s točko (a) ali (b) prvega pododstavka tega odstavka, se uporabi člen 14.

[…]

5. Kadar znatnega dela potovalnih storitev ni mogoče zagotoviti, kot je dogovorjeno s pogodbo o paketnem potovanju, pa tudi kadar vrnitev potnika na kraj odhoda ni zagotovljena v skladu z dogovorom, organizator potniku brez dodatnih stroškov ponudi ustrezen nadomestni aranžma, katerega kakovost je po možnosti enakovredna ali višja od kakovosti storitev, navedenih v pogodbi.

Kadar ima predlagan nadomestni aranžma za posledico turistični paket nižje kakovosti od kakovosti storitev, navedenih v pogodbi o paketnem potovanju, organizator potniku odobri ustrezno znižanje cene.

Potnik lahko zavrne predlagani nadomestni aranžma le, če ni primerljiv s tem, kar je dogovorjeno v pogodbi o paketnem potovanju, ali če je odobreno znižanje cene neustrezno.

[…]“

8 Člen 14 Direktive 2015/2302, naslovljen „Znižanje cene in nadomestilo za škodo“, določa:

„1. Države članice zagotovijo, da je potnik upravičen do ustreznega znižanja cene za katero koli obdobje, v katerem je obstajala neskladnost, razen če organizator dokaže, da je neskladnost mogoče pripisati potniku.

2. Potnik je upravičen, da od organizatorja prejme ustrezno nadomestilo za vsakršno škodo, ki jo utrpi zaradi kakršnih koli neskladnosti. Nadomestilo se izplača brez nepotrebnega odlašanja.

3. Potnik ni upravičen do nadomestila za škodo, če organizator dokaže, da je neskladnost:

(a) mogoče pripisati potniku;

(b) mogoče pripisati tretji stranki, ki ni povezana z zagotavljanjem potovalnih storitev, vključenih v pogodbo o paketnem potovanju, ter da je neskladnost nepredvidljiva ali neizogibna, ali

(c) posledica neizogibnih in izrednih okoliščin.

[…]“

9 Člen 25 navedene direktive, naslovljen „Kazni“, določa:

„Države članice določijo pravila o kaznih, ki se uporabljajo za kršitve nacionalnih določb, sprejetih na podlagi te direktive, in sprejmejo vse ukrepe, ki so potrebni za zagotovitev njihovega izvajanja. Kazni so učinkovite, sorazmerne in odvračilne.“

Poljsko pravo

10 Ustawa o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych (zakon o paketih potovanjih in povezanih potovalnih aranžmajih) z dne 24. novembra 2017 (Dz. U. iz leta 2017, pozicija 2361) v različici, ki se uporablja za spor o glavni stvari (v nadaljevanju: zakon o potovanjih) v členu 4 določa:

„[…]

„(15) ‚neizogibne in izredne okoliščine' – pod tem pojmom je treba razumeti okoliščine, na katere stranka, ki se sklicuje na takšno situacijo, ne more vplivati in katerih posledice bi bile kljub sprejetju vseh razumnih ukrepov neizbežne;

„(16) ‚neskladnosti' – pod tem pojmom je treba razumeti neizvedbo ali neustrezno izvedbo potovalnih storitev, vključenih v turistični paket;

[…]"

11 Člen 50 tega zakona določa:

„1. Potnik je upravičen do znižanja cene za katero koli obdobje, v katerem je bila ugotovljena neskladnost, razen če je ta izključno posledica dejanja ali opustitve potnika.

2. Potnik je upravičen do odškodnine ali nadomestila za premoženjsko ali nepremoženjsko škodo, ki jo je utrpel zaradi neskladnosti. Organizator potovanja odškodnino ali nadomestilo nemudoma izplača.

3. Potnik ni upravičen do odškodnine ali nadomestila za neskladnost, če organizator potovanja dokaže, da

(1) je za neskladnost kriv potnik;

(2) je za neskladnost kriva tretja oseba, ki ni povezana z zagotavljanjem potovalnih storitev, vključenih v pogodbo o paketnem potovanju, neskladnosti pa ni bilo mogoče predvideti ali se ji izogniti;

(3) je neskladnost posledica neizogibnih in izrednih okoliščin.

[…]"

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

12 Tožeči stranki iz postopka v glavni stvari sta 27. julija 2022 s toženo stranko iz postopka v glavni stvari za ceno 8.696 poljskih zlotov (PLN) (približno 2.048 EUR) sklenili pogodbo o potovanju in bivanju „vse vključeno" v hotelu s petimi zvezdami v Albaniji za obdobje od 1. septembra do 8. septembra 2023.

13 Prvi dan tega bivanja je tožeči stranki iz postopka v glavni stvari zbudil hrup zaradi rušitvenih del na dveh bazenih tega hotela. Ta dela so potekala od prvega do četrtega dne navedenega bivanja, in sicer od 7.30 do 19.30. Odredili so jih albanski organi in so bila opravljena v navzočnosti različnih medijev in policije. Ob koncu navedenih del so bili porušeni navedena bazena, obmorska promenada, tlakovana obala s stopnicami do morja in obalna infrastruktura.

14 Tožeči stranki iz postopka v glavni stvari sta med navedenim bivanjem čakali v dolgih vrstah, da bi dobili obroke, in sta morali priti na začetku navedenega časovnega okvira, saj je bilo postreženo le majhno število obrokov. Poleg tega je bila strežba prigrizkov, ki je bila predvidena ob 17.00, ukinjena.

15 Prav tako so se v zadnjih treh dneh zadevnega bivanja začela dela za nadgradnjo petega nadstropja v zadevnem hotelu. Gradbeni materiali, potrebni za ta dela, so bili prepeljani z dvigali, ki so jih uporabljali gostje tega hotela.

16 Tožeči stranki iz postopka v glavni stvari sta po tem bivanju od tožene stranke iz postopka v glavni stvari zahtevali plačilo nadomestila za škodo v višini 22.696 PLN (približno 5.346 EUR), kar ustreza znesku 8.696 PLN (približno 2.048 EUR), iz naslova odškodnine za premoženjsko škodo, ki sta jo utrpeli, ker tožena stranka iz postopka v glavni stvari krivdno ni izvedla zadevne pogodbe o paketnem potovanju, in v znesku 14.000 PLN (približno 3.298 EUR) za povrnitev premoženjske škode, ki sta jo utrpeli.

17 Tožena stranka iz postopka v glavni stvari je temu plačilu nasprotovala. Trdila je, da ker so bila zadevna rušilna dela posledica odločbe albanskih organov, ki jo je morala izpolniti, je bila postavljena v izredne in neizogibne okoliščine, zaradi katerih bi bila oproščena obveznosti povrnitve škode tožečima strankama iz postopka v glavni stvari. Poleg tega je navedla, da jima je ponudila počitniški bon v vrednosti 750 PLN (približno 165 EUR) kot odškodnino za neskladnost zaradi teh rušilnih del.

18 Predložitveno sodišče, ki odloča o tem sporu, se sprašuje, na prvem mestu, o združljivosti člena 50(3), točka 2, zakona o potovanjih z Direktivo 2015/2302 v delu, v katerem ta določba predpisuje, da potnik ni upravičen do odškodnine ali nadomestila za neskladnosti, če organizator potovanja dokaže, da je za neskladnost kriva tretja oseba, ki ni povezana z zagotavljanjem potovalnih storitev, vključenih v pogodbo o paketnem potovanju, neskladnosti pa ni bilo mogoče predvideti ali se ji izogniti.

19 Po mnenju tega sodišča člen 14(3)(b) Direktive 2015/2302 izključuje, da zadevni organizator potovanja potniku plača odškodnino, če ta dokaže, da je neskladnost mogoče pripisati tretji osebi, ki ni povezana z zagotavljanjem potovalnih storitev, vključenih v zadevno pogodbo o paketnem potovanju, in da je ta neskladnost nepredvidljiva ali neizogibna, ne da bi moral ta organizator dokazati krivdo te tretje osebe. Obveznost organizatorja potovanj, da dokaže krivdo tretje osebe, določena v členu 50(3), točka 2, zakona o potovanjih, naj bi bila v nasprotju s popolno harmonizacijo, ki je bila izvedena z Direktivo 2015/2302, kot je določena v členu 4 te direktive, in ki je potrjena z zgodovinsko razlago, ki izhaja iz člena 8 Direktive Sveta 90/314/EGS z dne 13. junija 1990 o paketnem potovanju, organiziranih počitnicah in izletih (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 10, str. 132), ki je bila razveljavljena z Direktivo 2015/2302. Pogoj krivde naj bi zahteval tako objektivno preučitev, in sicer presojo nezakonitosti ravnanja, kot subjektivno preučitev, in sicer presojo ravnanja storilca, ne da bi bilo to določeno v Direktivi 2015/2302.

20 Na drugem mestu, glede na to, da je tožena stranka iz postopka v glavni stvari tožečima strankama iz postopka v glavni stvari le zelo delno zagotovila storitve, določene v zadevni pogodbi o paketnem potovanju, se navedeno sodišče sprašuje, ali je na podlagi člena 14(1) Direktive 2015/2302 mogoče ugoditi zahtevku teh tožečih strank za povračilo celotne cene, ki sta jo plačali toženi stranki iz postopka v glavni stvari za svoje paketno potovanje.

21 V zvezi s tem ugotavlja, da z jezikovnega vidika izraz „ustrezno znižanje cene“ vključuje maksimalno znižanje in da zato ta izraz omogoča povračilo celotne cene, ki sta jo plačala potnika. Tako maksimalno zmanjšanje naj bi bilo upravičeno, če se šteje, da je zadevni organizator potovanja opravil storitev brez vrednosti.

22 Po mnenju predložitvenega sodišča bi bilo mogoče to maksimalno znižanje utemeljiti tudi, če bi se potnika soočila z resno neskladnostjo. Uvodna izjava 3 Direktive 2015/2302, iz katere je razvidno, da je cilj te direktive prispevati k doseganju visoke ravni varstva potrošnikov, naj bi ta pristop podpirala. Glede na ta cilj bi morala stopnja neskladnosti, zaradi katere bi bila storitev, ki jo je opravil zadevni organizator potovanja, brez vrednosti, ustrezati resni neskladnosti.

23 Vendar se to sodišče sprašuje, ali je mogoče, kadar sta potnika prejela minimalne storitve kljub resni neskladnosti, kljub temu ugoditi zahtevku teh potnikov za povračilo celotne cene, ki sta jo plačala, ob upoštevanju ciljev, ki jim sledi zakonodajalec Unije. Meni, da mora biti tako.

24 Na tretjem mestu, navedeno sodišče meni, da bi bilo glede na vse večji in medijsko odmeven konflikt med albanskimi organi in lastnikom hotela iz postopka v glavni stvari mogoče šteti, da je tožena stranka iz postopka v glavni stvari kot trgovec odgovorna za to, da tega konflikta ni predvidela.

25 V tem okviru se sprašuje, ali je edini cilj pravice do ustreznega znižanja cene za katero koli obdobje neskladnosti in pravice do ustreznega nadomestila za vsakršno škodo, nastalo zaradi neskladnosti, iz člena 14(1) in (2) Direktive 2015/2302 le ponovno vzpostaviti pogodbeno ravnovesje med zadevnimi strankami v primeru neskladnosti ali pa je za te pravice značilen tudi element kazni in odvračanja, da se zagotovi visoka raven varstva potrošnikov.

26 Predložitveno sodišče meni, da če bi se štelo, da je zakonodajalec Unije s sprejetjem Direktive 2015/2302 želel tudi organizatorje potovanj odvrniti od tega, da bi dopuščali nastanek neskladnosti, potem dejstvo, da sta potrošnika izkoristila nekatere storitve, ne bi bilo ovira za vračilo celotnega denarnega zneska, ki sta ga vplačala. Od organizatorjev potovanja bi se namreč lahko zahtevalo, da opravijo analizo trga potovanj s preveritvijo obstoja konkretnih tveganj neskladnosti. Tako naj bi pravica do ustreznega znižanja cene vodila k polnemu varstvu potrošnikov, saj naj bi bile za primere, v katerih ta analiza ni opravljena pravilno, določene sankcije.

27 Na četrtem in zadnjem mestu, to sodišče želi izvedeti, ali lahko akt organa javne oblasti spada pod pojem „neizogibne in izredne okoliščine“ v smislu člena 3, točka 12, Direktive 2015/2302. V zvezi s tem je navedlo, da naslovnik takega akta tega akta ne more nadzirati, ker je v razmerju podrejenosti do zadevnega javnega organa. Vendar meni, da upravni postopek, ki vodi do sprejetja takega akta, temelji na pravnih pravilih, traja nekaj časa in omogoča sodelovanje naslovnika tega akta. Poleg tega naj bi bila temu naslovniku dana možnost, da vloži tožbo zoper navedeni akt. Predložitveno sodišče prav tako ugotavlja, da je zakonodajalec Unije v uvodni izjavi 31 Direktive 2015/2302 pojasnil pojem „neizogibne in izredne okoliščine“. Ta se nanaša med drugim za vojne, terorizem, izbruh resne bolezni v kraju potovanja ali naravne nesreče, kot so poplave, potresi ali vremenske razmere, ki onemogočajo varno potovanje v kraj, določen v pogodbi o paketnem potovanju. Na podlagi tega seznama naj ne bi bilo mogoče domnevati, da je akt organa javne oblasti, kot je odločba o odreditvi uničenja dela turistične infrastrukture, neizogibna in izjemna okoliščina.

28 V teh okoliščinah je Sąd Rejonowy w Rzeszowie (okrajno sodišče v Rzeszówu, Poljska) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali je treba določbe člena 14(3)(b) v povezavi s členom 4 Direktive [2015/2302] razlagati tako, da nasprotujejo uporabi določbe nacionalnega prava, kakršna je člen 50(3), točka 2, [zakona o potovanjih], kolikor je z njo organizatorju potovanja naložena obveznost, da dokaže obstoj krivde tretje osebe, ki ni povezana z zagotavljanjem potovalnih storitev, vključenih v pogodbo o paketnem potovanju, za neskladnost, in te neskladnosti ni mogoče predvideti in se ji izogniti?

2. Ali je treba člen 14(1) Direktive [2015/2302] razlagati tako, da ne nasprotuje razlagi določb nacionalnega prava, v skladu s katero je posledica ustreznega znižanja cene – zaradi podane resne neskladnosti – za katero koli obdobje neskladnosti lahko vračilo celotne cene, ki so jo plačali potniki, čeprav so potniki izkoristili del storitev, ki jih je zagotovil organizator?

3. Ali je treba določbo člena 14(1) in (2) Direktive [2015/2302] razlagati tako, da je smoter zahtevka za znižanje cene za katero koli obdobje neskladnosti in zahtevka za nadomestilo za vsakršno škodo, utrpelo zaradi neskladnosti, izključno vzpostavitev pogodbenega ravnovesja med strankama, ali pa je smoter teh zahtevkov tudi kaznovanje in odvračanje organizatorja od tega, da dopusti nastanek neskladnosti?

4. Ali je treba določbo člena 3, točka 12, Direktive [2015/2302] razlagati tako, da akti organov javne oblasti, vključno z odločitvijo o rušenju hotela, ki jo izda predstavnik vlade, niso zajeti s pojmom neizogibnih in izrednih okoliščin?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

29 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 14(3)(b) Direktive 2015/2302 v povezavi s členom 4 te direktive razlagati tako, da nasprotuje določbi nacionalnega prava, ki določa, da mora organizator potovanja, če je neskladnost storitev paketnega potovanja mogoče pripisati tretji osebi, ki ni povezana z zagotavljanjem teh storitev, in je nepredvidljiva ali neizogibna, dokazati, da je ta neskladnost posledica krivde te tretje osebe, da bi se lahko razbremenil svoje odgovornosti do potnika.

30 Člen 14(3)(b) Direktive 2015/2302 določa, da potnik ni upravičen do nadomestila za škodo, če organizator potovanja dokaže, da je neskladnost mogoče pripisati tretji stranki, ki ni povezana z zagotavljanjem potovalnih storitev, vključenih v pogodbo o paketnem potovanju, in da je neskladnost nepredvidljiva ali neizogibna.

31 Ker v Direktivi 2015/2302 izraz „je […] mogoče pripisati“ iz te določbe ni opredeljen oziroma v tej direktivi ni izrecnega napotila na pravo držav članic za določitev pomena tega izraza, je treba ta izraz razlagati avtonomno, ob upoštevanju njegovega običajnega pomena v vsakdanjem jeziku, konteksta, v katerem se uporablja, in cilja, ki se uresničuje z navedeno direktivo (glej v tem smislu sodbi z dne 8. junija 2023, UFC – Que choisir in CLCV, C-407/21, EU:C:2023:449, točka 24 in navedena sodna praksa, in z dne 30. aprila 2025, Galte, C-63/24, EU:C:2025:292, točki 28 in 29 ter navedena sodna praksa).

32 Izraz „je […] mogoče pripisati“ osebi v skladu s svojim običajnim pomenom v vsakdanjem jeziku pomeni, da je neko dejstvo posledica ravnanja te osebe, pri čemer ni nujno, da to ravnanje pomeni kršitev – storjeno namenoma ali iz malomarnosti – obveznosti, ki je tej osebi naložena bodisi z veljavnim nacionalnim pravom bodisi s pogodbeno klavzulo. Zato izraz „je […] mogoče pripisati tretji stranki“ iz člena 14(3)(b) Direktive 2015/2302 sicer res zajema primer, v katerem je neskladnost potovalnih storitev posledica „krivde“ te tretje stranke. Vendar ima širši pomen in zajema tudi primer, v katerem je ta neskladnost posledica ravnanja navedene tretje stranke, ki ne pomeni „krivde“.

33 Zato je treba glede na običajni pomen izraza „je […] mogoče pripisati“ iz člena 14(3)(b) Direktive 2015/2302 šteti, da ta določba organizatorju potovanj omogoča, da se v primeru neskladnosti opravljenih storitev razbremeni obveznosti povračila škode potniku, če dokaže, da je to neskladnost mogoče pripisati tretji stranki, ne da bi bilo treba dokazati, da je navedena neskladnost posledica krivde te stranke.

34 To razlago potrjuje kontekst, v katerem je ta izraz uporabljen. Člena 13 in 14 Direktive 2015/2302, ki sta del poglavja IV te direktive, naslovljenega „Izvedba turističnega paketa“, namreč vzpostavljata harmonizirano ureditev pogodbene odgovornosti organizatorjev potovanj, za katero sta značilni objektivna odgovornost teh organizatorjev in omejevalna opredelitev primerov, v katerih so ti lahko oproščeni te odgovornosti (glej v tem smislu sodbo z dne 12. januarja 2023, FTI Touristik (Paketno potovanje na Kanarske otoke), C-396/21, EU:C:2023:10, točka 25).

35 Zlasti člen 13 navedene direktive, naslovljen „Odgovornost za izvedbo turističnega paketa“, v odstavku 1 določa, da države članice zagotovijo, da je organizator potovanja odgovoren za izvedbo potovalnih storitev, vključenih v pogodbo o turističnem paketu, ne glede na to, ali naj bi te storitve opravljal sam ali drugi ponudniki potovalnih storitev. V odstavku 3 tega člena je v zvezi s tem pojasnjeno, da če katera koli od potovalnih storitev ni izvedena v skladu s pogodbo o paketnem potovanju, organizator načeloma odpravi neskladnosti, v položajih, v katerih jih ne odpravi, pa ima zadevni potnik pravico do znižanja cene in do odškodnine v skladu s členom 14(1) in (2) navedene direktive. Organizator potovanja je torej načeloma odgovoren v primeru neizvedbe storitev paketnega potovanja, in to ne glede na obstoj morebitne krivde, ki naj bi jo sam ali njegovi izvajalci storitev nosili pri izvajanju teh storitev.

36 Čeprav člen 14(2) Direktive 2015/2302 določa načelo objektivne odgovornosti organizatorja potovanja za kakršno koli škodo, ki jo potnik utrpi zaradi neskladnosti opravljenih storitev, odstavek 3 tega člena temu organizatorju omogoča, da se razbremeni te odgovornosti, tako da dokaže, da je ta neskladnost zajeta z enim od treh primerov, ki so taksativno našteti v tem odstavku 3, od (a) do (c). Tem trem primerom je skupno, da je neskladnost mogoče pripisati viru, ki nima zveze z organizatorjem potovanja, in sicer samemu potniku, tretji osebi, ki ni povezana z zagotavljanjem potovalnih storitev, ali izjemnim okoliščinam. Navedeni odstavek 3(b) in (c) določa dodaten pogoj, in sicer da morajo biti neskladnost zaradi tretje osebe ali izredne okoliščine neizogibne. Nasprotno pa v nobenem od navedenih treh primerov ne gre za „krivdo“.

37 Nazadnje, kar zadeva cilj, ki se uresničuje z Direktivo 2015/2302, je iz člena 1 te direktive razvidno, da je ta cilj med drugim prispevati k doseganju visoke ravni varstva potrošnikov. Razlaga člena 14(3)(b) te direktive, navedena v točki 33 te sodbe, omogoča zagotavljanje take ravni varstva potrošnikov, saj mora organizator potovanj, ki se želi na podlagi te določbe razbremeniti svoje odgovornosti zaradi neskladnosti zadevnih potovalnih storitev, dokazati ne le, da je ta neskladnost posledica tretje osebe, ki ni povezana z opravljanjem teh potovalnih storitev, ampak

tudi, da je navedena neskladnost nepredvidljiva ali neizogibna. Cilj, da se zagotovi taka raven varstva potrošnikov, ki mu sledi navedena direktiva, zato sam po sebi ne more upravičiti, da mora organizator potovanja dokazati krivdo tretje osebe, da bi se lahko razbremenil svoje odgovornosti do zadevnega potrošnika v primeru neskladnosti.

38 Poleg tega, ker člen 4 Direktive 2015/2302 določa, da države članice, razen če ni določeno drugače, v svojem nacionalnem pravu ne smejo ohraniti ali uvesti bolj ali manj strogih določb za zagotavljanje različne ravni varstva potnikov, kot so predpisane v tej direktivi, in ker ta ne zajema določb, na podlagi katerih bi lahko države članice uvedle ali ohranile določbe, katerih namen je zagotoviti drugačno raven varstva potnikov od tiste, ki je določena v njenem členu 14(3)(b), države članice ne morejo ohraniti ali sprejeti določbe nacionalnega prava, v skladu s katero so organizatorji potovanj oproščeni obveznosti povračila škode v primeru neskladnosti zagotovljenih storitev paketnega potovanja, ki jo je mogoče pripisati tretji osebi, ki ni povezana z zagotavljanje teh storitev, le, če ti organizatorji dokažejo, da je ta neskladnost posledica krivde te tretje osebe in da je nepredvidljiva ali neizogibna.

39 Zato člen 14(3)(b) Direktive 2015/2302 nasprotuje določbi nacionalnega prava, kakršna je ta iz postopka v glavni stvari, ki določa, da potnik ni upravičen do nobenega nadomestila za škodo od zadevnega organizatorja potovanja v primeru neskladnosti opravljenih storitev paketnega potovanja, ki jo je mogoče pripisati tretji stranki, ki ni povezana z zagotavljanjem teh storitev, le, če ta organizator dokaže, da je ta neskladnost posledica krivde te tretje stranke in da je nepredvidljiva ali neizogibna.

40 Ob tem so nacionalna sodišča pri uporabi nacionalnega prava to pravo dolžna razlagati, kolikor je mogoče, ob upoštevanju besedila in namena zadevne direktive, da bi se dosegel v njej določeni rezultat in s tem skladnost s členom 288, tretji odstavek, PDEU (sodba z dne 11. julija 2024, Plamaro, C-196/23, EU:C:2024:596, točka 41 in navedena sodna praksa).

41 Kot pa je Komisija navedla v pisnem stališču, bi bila taka skladna razlaga mogoča, če bi se poljski izraz „krivda“, uporabljen v členu 50(3) zakona o potovanjih, razumel tako, da pomeni „je […] mogoče pripisati“ v smislu, navedenem v točki 33 te sodbe, kar mora presoditi predložitveno sodišče.

42 Glede na vse zgornje preudarke je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 14(3)(b) Direktive 2015/2302 v povezavi s členom 4 te direktive razlagati tako, da nasprotuje določbi nacionalnega prava, ki določa, da mora organizator potovanja, kadar je neskladnost storitev paketnega potovanja mogoče pripisati tretji stranki, ki ni povezana z zagotavljanjem teh storitev, in je nepredvidljiva ali neizogibna, dokazati, da je ta neskladnost posledica krivde te tretje stranke, da bi se lahko razbremenil svoje odgovornosti do potnika.

Drugo vprašanje

43 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 14(1) Direktive 2015/2302 razlagati tako, da tudi če je potnik prejel del storitev, ki jih je opravil organizator potovanja, lahko ustrezno znižanje cene, do katerega je ta potnik upravičen v primeru neskladnosti teh storitev, ustreza celotnemu povračilu cene zadevnega paketnega potovanja, če je ta neskladnost resna.

44 V skladu z besedilom člena 14(1) Direktive 2015/2302 je potnik upravičen do „ustreznega znižanja cene za katero koli obdobje, v katerem je obstajala neskladnost, razen če organizator dokaže, da je neskladnost mogoče pripisati potniku“.

45 Tako mora znižanje cene iz te določbe biti sorazmerno s celotnim obdobjem, v katerem je prišlo do neskladnosti. Poleg tega je bilo že razsojeno, da je treba presojo ustreznosti tega znižanja cene, tako kot ugotovitev neskladnosti, opraviti objektivno, ob upoštevanju obveznosti zadevnega organizatorja potovanja na podlagi sklenjene pogodbe o paketnem potovanju (sodba z dne 12. januarja 2023, FTI Touristik (Paketno potovanje na Kanarske otoke), C-396/21, EU:C:2023:10, točka 39).

46 Iz člena 14(1) v povezavi s členom 3, točka 13, Direktive 2015/2302 namreč izhaja, da se obveznost organizatorjev potovanj, da odobrijo tako znižanje cene, presoja le glede na potovalne storitve, vključene v pogodbo o paketnem potovanju, ki so predmet neizvedbe ali neustrezne izvedbe, pri čemer obveznosti, ki za zadevnega organizatorja potovanja izhajajo iz take pogodbe, ni mogoče razlagati ozko in zato ne zajemajo le tistih, ki so izrecno določene v tej pogodbi, ampak tudi tiste, ki so z njimi povezane in ki izhajajo iz cilja navedene pogodbe (glej v tem smislu sodbo z dne 12. januarja 2023, FTI Touristik (Paketno potovanje na Kanarske otoke), C-396/21, EU:C:2023:10, točki 37 in 38).

47 Tako mora presoja ustreznosti zadevnega znižanja cene temeljiti na oceni vrednosti potovalnih storitev, vključenih v zadevni turistični paket, ki niso bile izvedene oziroma niso bile ustrezno izvedene, ob upoštevanju trajanja te neizvedbe oziroma te neustrezne izvedbe ter vrednosti tega turističnega paketa. Znižanje cene navedenega turističnega paketa mora ustrezati vrednosti potovalnih storitev, ki niso skladne (sodba z dne 12. januarja 2023, FTI Touristik (Paketno potovanje na Kanarske otoke), C-396/21, EU:C:2023:10, točka 39). Resnejša kot je neizvedba ali neustrezna izvedba, večje mora biti znižanje cene, da se lahko šteje za ustrezno.

48 Kadar so vse potovalne storitve, opravljene za potnika, neskladne in zadevni organizator potovanja ne dokaže, da je to neskladnost mogoče pripisati temu potniku, ima ta potnik na podlagi člena 14(1) Direktive 2015/2302 pravico do celotnega povračila cene zadevnega turističnega paketa od tega organizatorja.

49 Poleg tega mora biti potnik glede na cilj Direktive 2015/2302, ki je prispevati k doseganju visoke ravni varstva potrošnikov, kot je določen v členu 1 te direktive, v skladu s členom 14(1) navedene direktive upravičen do celotnega povračila cene zadevnega turističnega paketa tudi, če je neskladnost opravljenih storitev kljub zagotavljanju nekaterih storitev tako resna, da je ta turistični paket brezpredmeten in zato paketno potovanje za tega potnika objektivno ni več v interesu. Če je namreč ta neskladnost tako obsežna, da so zaradi nje storitve, ki so bile opravljene, brez pomena in brez vrednosti glede na predmet navedenega turističnega paketa, navedena neskladnost dejansko pomeni neizvedbo tega turističnega paketa, ki daje pravico do celotnega povračila cene tega paketa na podlagi zadnjenavedene določbe.

50 V obravnavanem primeru bo moralo zato predložitveno sodišče glede na vse okoliščine presoditi, ali so rušilna dela, gradbena dela in neizpolnitve gostinskih storitev iz postopka v glavni stvari povzročile, da je paketno potovanje tožečih strank iz postopka v glavni stvari postalo brezpredmetno in torej zanju objektivno ni bilo več v interesu. Če bo predložitveno sodišče prišlo do te ugotovitve, morata imeti ti tožeči stranki v skladu z nacionalno ureditvijo, katere namen je

prenos člena 14(1) Direktive 2015/2302 v poljsko pravo, pravico do celotnega povračila cene tega paketnega potovanja s strani tožene stranke iz postopka v glavni stvari kot organizatorja potovanja.

51 Glede na vse zgornje preudarke je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 14(1) Direktive 2015/2302 razlagati tako, da tudi če je potnik prejel del storitev, ki jih je opravil organizator potovanja, lahko ustrezno znižanje cene, do katerega je ta potnik upravičen v primeru neskladnosti teh storitev, ustreza celotnemu povračilu cene zadevnega paketnega potovanja, če je ta neskladnost tako resna, da to paketno potovanje glede na svoj predmet objektivno ni več v interesu navedenega potnika.

Tretje vprašanje

52 Predložitveno sodišče s tretjim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 14(1) in (2) Direktive 2015/2302 razlagati tako, da je edini namen pravice do ustreznega znižanja cene za katero koli obdobje neskladnosti in pravice do nadomestila za vso škodo, nastalo zaradi neskladnosti, ki sta predpisani v tej določbi, ponovna vzpostavitev pogodbenega ravnovesja med organizatorji potovanj in potniki, ob upoštevanju storitev, ki so jih ti organizatorji dejansko opravili, in cene, ki so jo ti potniki plačali, ali pa je namen teh pravic tudi sankcionirati navedene organizatorje, da bi jih odvrnili od tega, da bi neskladnost dopustili.

53 Poljska vlada dvomi o dopustnosti tega vprašanja, ker razlogi, zaradi katerih se predložitveno sodišče sprašuje o predmetu navedenih pravic, iz predložitvene odločbe niso dovolj razvidni.

54 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je v okviru sodelovanja med Sodiščem in nacionalnimi sodišči, uvedenega s členom 267 PDEU, le nacionalno sodišče, ki odloča o sporu in ki mora prevzeti odgovornost za sodno odločbo, ki bo izdana, pristojno, da ob upoštevanju posebnosti zadeve presodi potrebo po predhodni odločbi, da bi lahko izdalo sodbo, in tudi upoštevnost vprašanj, ki jih predloži Sodišču. Zato je Sodišče, kadar se postavljena vprašanja nanašajo na razlago prava Unije, načeloma dolžno odločiti (sodba z dne 27. junija 2024, Gestore dei Servizi Energetici, C-148/23, EU:C:2024:555, točka 29 in navedena sodna praksa).

55 Iz tega sledi, da za vprašanja, ki se nanašajo na pravo Unije, velja domneva upoštevnosti. Sodišče lahko zavrne odločanje o vprašanju za predhodno odločanje, ki ga je postavilo nacionalno sodišče, samo če je očitno, da zaprošena razlaga pravila prava Unije nima nobene zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora o glavni stvari, če je problem hipotetičen ali če Sodišče nima na voljo dejanskih in pravnih elementov, ki so potrebni, da bi lahko na zastavljena vprašanja dalo koristne odgovore (sodba z dne 27. junija 2024, Gestore dei Servizi Energetici, C-148/23, EU:C:2024:555, točka 30 in navedena sodna praksa).

56 Iz predloga za sprejetje predhodne odločbe pa je dovolj razvidno, da želi predložitveno sodišče izvedeti, ali je namen pravic potnikov do ustreznega znižanja cene in nadomestila za škodo iz člena 14(1) in (2) Direktive 2015/2302 tudi sankcioniranje in odvračanje organizatorjev potovanj, tako da bi bilo treba pri določitvi zneska tega znižanja in tega nadomestila za škodo upoštevati dejstvo, da je njihov namen sankcionirati te organizatorje. Tretje vprašanje je zato dopustno.

57 V zvezi z odgovorom, ki ga je treba dati na to vprašanje, je treba poudariti, da je iz besedila člena 14(1) in (2) Direktive 2015/2302 razvidno, da morajo države članice ob upoštevanju izjem, predpisanih v teh določbah, zagotoviti, da imajo potniki za katero koli obdobje neskladnosti opravljenih storitev in za kakršno koli škodo, nastalo zaradi te neskladnosti, pravico do

ustreznega znižanja cene oziroma nadomestila za škodo od organizatorjev potovanj. Ta določba s podelitvijo teh pravic potnikom omogoča ponovno vzpostavitev pogodbenega ravnovesja, ki obstaja ob sklenitvi pogodb o paketnem potovanju, saj omogoča, prvič, da se od organizatorjev potovanj zahteva, da vzpostavijo ceno, ki ustreza dejansko opravljenim storitvam, in drugič, da se od teh organizatorjev zahteva nadomestilo za škodo, ki so jo zadevni potniki utrpeli zaradi neskladnosti opravljenih storitev.

58 Nasprotno pa niti na podlagi besedila člena 14(1) in (2) Direktive 2015/2302 niti na podlagi konteksta, v katerega je umeščena ta določba, ni mogoče šteti, da je namen podelitve pravic potnikom iz te določbe tudi omogočiti sankcioniranje organizatorjev potovanj v primeru neskladnosti. Niti navedena določba niti člen 13 te direktive, ki določa harmonizirano ureditev pogodbene odgovornosti teh organizatorjev, ne določata možnosti, da se jim naloži kaznovalna odškodnina. Člen 25 Direktive 2015/2302, ki določa, da države članice določijo pravila o kaznih, ki se uporabljajo za kršitve nacionalnih določb, sprejetih na podlagi te direktive, potrjuje, da namen podelitve teh pravic potnikom ni omogočiti sankcioniranje navedenih organizatorjev.

59 Poleg tega cilj Direktive 2015/2302, da se prispeva k doseganju visoke ravni varstva potrošnikov, sam po sebi ne more upravičiti razlage člena 14(1) in (2) te direktive, v skladu s katero je cilj te določbe tudi sankcioniranje organizatorjev potovanj. Taka raven varstva je namreč z navedeno direktivo že dosežena s podelitvijo navedenih pravic potnikom, da bi se ponovno vzpostavilo pogodbeno ravnovesje med njimi in temi organizatorji po neskladnosti opravljenih storitev.

60 Iz zgoraj navedenih razlogov je treba na tretje vprašanje odgovoriti, da je treba člen 14(1) in (2) Direktive 2015/2302 razlagati tako, da je namen pravice do ustreznega znižanja cene za katero koli obdobje neskladnosti in pravice do nadomestila za vsakršno škodo, nastalo zaradi neskladnosti, iz te določbe ponovno vzpostaviti pogodbeno ravnovesje med organizatorji potovanj in potniki, ne pa sankcionirati te organizatorje.

Četrto vprašanje

61 Predložitveno sodišče s četrtim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 3, točka 12, Direktive 2015/2302 razlagati tako, da položaji, ki so posledica aktov organov javne oblasti, kot je rušenje turistične infrastrukture na podlagi odločbe javnega organa, niso zajeti s pojmom „neizogibne in izredne okoliščine“ v smislu te določbe.

62 V zvezi s tem je treba poudariti, da člen 3, točka 12, Direktive 2015/2302 opredeljuje pojem „neizogibne in izredne okoliščine“ kot „okoliščine, na katere stranka, ki se sklicuje na takšno situacijo, ne more vplivati in katerih posledice bi bile kljub sprejetju vseh razumnih ukrepov neizbežne“.

63 V uvodni izjavi 31 navedene direktive je ponazorjen obseg tega pojma, pri čemer je navedeno, da „[t]o lahko zajema na primer vojne, druge resne varnostne težave, kot je terorizem, znatno tveganje za zdravje ljudi, kot je izbruh resne bolezni v kraju potovanja, ali naravne nesreče, kot so poplave, potresi ali vremenske razmere, ki onemogočajo varno potovanje v kraj, določen v pogodbi o paketnem potovanju“.

64 Poleg tega je Sodišče že razsodilo, da je pojem „neizogibne in izredne okoliščine“ podoben pojmu „višja sila“ v smislu okoliščin, ki nimajo zveze s tistim, ki se nanje sklicuje, ter so neobičajne in nepredvidljive, posledicam katerih se kljub vsej skrbnosti ne bi bilo mogoče izogniti. Zato, čeprav v Direktivi 2015/2302 ni nobenega sklicevanja na višjo silo, je Sodišče menilo, da ta pojem

„neizogibne in izredne okoliščine“ konkretizira pojem „višja sila“ v okviru te direktive in pomeni njegovo izčrpno izvajanje (glej v tem smislu sodbo z dne 8. junija 2023, UFC – Que choisir in CLCV, C-407/21, EU:C:2023:449, točki 54 in 56 ter navedena sodna praksa).

65 Poleg tega je Sodišče razsodilo, da se izraz „neizogibne in izredne“ iz člena 3, točka 12, Direktive 2015/2302 nanaša le na položaje, ki jih ni bilo mogoče predvideti (glej v tem smislu sodbo z dne 29. februarja 2024, Tez Tour, C-299/22, EU:C:2024:181, točka 74).

66 Iz tega sledi, da lahko položaji, ki so posledica aktov organov javne oblasti, spadajo pod pojem „neizogibne in izredne okoliščine“ v smislu člena 3, točka 12, Direktive 2015/2302 le, če stranka, ki se nanje sklicuje, na te položaje nima vpliva in če imajo ti položaji posledice, ki se jim ne bi bilo mogoče izogniti, tudi če bi bili sprejeti vsi razumni ukrepi, kar pomeni, da te okoliščine nimajo zveze s tistim, ki se nanje sklicuje, in so nepredvidljive.

67 Sprejetje aktov organov javne oblasti pa je na splošno urejeno s postopkovnimi in materialnopravnimi pravili, ki med drugim zagotavljajo, da se ti akti sprejmejo pregledno, po tehtanju različnih interesov. Poleg tega so pred izvršitvijo navedeni akti običajno predmet določene publicitete. Položaji, ki izhajajo iz sprejetja takih aktov, torej na splošno niso nepredvidljivi.

68 V obravnavanem primeru tožena stranka iz postopka v glavni stvari meni, da so zadevna rušilna dela posledica akta organa javne oblasti, ki se mu je morala podvreči, tako da neskladnost, ki izhaja iz tega akta, ustreza neizogibnim in izjemnim okoliščinam, zaradi katerih je oproščena svoje obveznosti povrnitve škode tožečima strankama iz postopka v glavni stvari.

69 V zvezi s tem je treba opozoriti, da potnik v skladu s členom 14(3)(c) Direktive 2015/2302 ni upravičen do nadomestila za škodo, če organizator dokaže, da je neskladnost posledica neizogibnih in izrednih okoliščin.

70 Zato mora predložitveno sodišče presoditi, ali je v obravnavanem primeru rušenje infrastrukture iz postopka v glavni stvari zaradi izvršitve odločbe albanskih organov ustvarilo položaj, na katerega zadevni organizator potovanja ni mogel vplivati, in je imelo posledice, ki se jim ne bi bilo mogoče izogniti, tudi če bi bili sprejeti vsi razumni ukrepi. V zvezi s tem bo moralo predložitveno sodišče ugotoviti, ali je bil pred sprejetjem te odločbe ta organizator ali upravljavec zadevne turistične infrastrukture obveščen o postopku, v katerem je bila sprejeta navedena odločba, ali je v tem postopku celo sodeloval oziroma ali sta bili ti osebi obveščeni o vsebini te odločbe, preden je bila ta odločba izvršena. Taka obvestitev ali sodelovanje tega upravljavca zadostuje, ker je v skladu s členom 13(1) Direktive 2015/2302 navedeni organizator lahko odgovoren za kakršno koli neskladnost, ki jo povzročijo njegovi ponudniki potovalnih storitev Glej v tem smislu sodbo z dne 18. marca 2021, Kuoni Travel (C-578/19, EU:C:2021:213, točka 35).

71 Ob takem sodelovanju ali taki obvestitvi rušenja zadevne infrastrukture ni mogoče šteti za nepredvidljivo. Neskladnosti opravljenih storitev zaradi takega rušenja ni mogoče šteti za položaj, na katerega zadevni organizator potovanja ne more vplivati in katerega posledicam se ne bi bilo mogoče izogniti, tudi če bi bili sprejeti vsi razumni ukrepi. Če sta namreč ta organizator ali njegov izvajalec storitev obveščena o taki odločbi in ima navedeni organizator na voljo dovolj časa, da lahko zadevnemu potniku pred izvedbo te odločbe s potrebno skrbnostjo ponudi druge ustrezne storitve v skladu s členom 13(5) Direktive 2015/2302, ni mogoče šteti, da se ta

organizator ne bi mogel izogniti posledicam, ki izhajajo iz navedene odločbe. V takih okoliščinah to rušenje ne bi moglo biti zajeto s pojmom „neizogibne in izredne okoliščine“ v smislu člena 14(3)(c) Direktive 2015/2302.

72 Glede na okoliščine primera bi predvidljivost rušenja zadevnih infrastruktur zaradi izvršitve odločbe albanskih organov izključevala tudi možnost, da bi bil zadevni organizator potovanja oproščen svoje obveznosti plačila nadomestila za škodo tožečima strankama iz postopka v glavni stvari na podlagi člena 14(3)(b) Direktive 2015/2302, ki določa, da potnik nima pravice do nobenega nadomestila, če organizator dokaže, da je neskladnost mogoče pripisati tretji stranki, ki ni povezana z zagotavljanjem potovalnih storitev, vključenih v pogodbo o paketnem potovanju, in je nepredvidljiva ali neizogibna.

73 Glede na vse zgornje preudarke je treba na četrto vprašanje odgovoriti, da je treba člen 3, točka 12, Direktive 2015/2302 razlagati tako, da položaji, ki izhajajo iz sprejetja aktov organa javne oblasti, kot je rušenje turistične infrastrukture zaradi izvršitve odločbe javnega organa, niso zajeti s pojmom „neizogibne in izredne okoliščine“ v smislu te določbe, če so bili ti akti sprejeti po postopku, ki je zadevnim osebam, kot so zadevni organizator potovanja ali njegovi morebitni ponudniki potovalnih storitev, omogočil, da se z njimi pravočasno seznanijo pred njihovo izvršitvijo.

Stroški

74 Ker je ta postopek za stranki iz postopka v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (deseti senat) razsodilo:

1. **Člen 14(3)(b) Direktive (EU) 2015/2302 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2015 o paketnih potovanjih in povezanih potovalnih aranžmajih, spremembi Uredbe (ES) št. 2006/2004 in Direktive 2011/83/EU Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Direktive Sveta 90/314/EGS v povezavi s členom 4 te direktive**

   je treba razlagati tako, da

   nasprotuje določbi nacionalnega prava, ki določa, da mora organizator potovanja, kadar je neskladnost storitev paketnega potovanja mogoče pripisati tretji stranki, ki ni povezana z zagotavljanjem teh storitev, in je nepredvidljiva ali neizogibna, dokazati, da je ta neskladnost posledica krivde te tretje stranke, da bi se lahko razbremenil svoje odgovornosti do potnika.

2. **Člen 14(1) Direktive 2015/2302**

   je treba razlagati tako, da

   tudi če je potnik prejel del storitev, ki jih je opravil organizator potovanja, lahko ustrezno znižanje cene, do katerega je ta potnik upravičen v primeru neskladnosti teh storitev, ustreza celotnemu povračilu cene zadevnega paketnega potovanja, če je ta

neskladnost tako resna, da to paketno potovanje glede na svoj predmet objektivno ni več v interesu navedenega potnika.

3. **Člen 14(1) in (2) Direktive 2015/2302**

je treba razlagati tako, da

je namen pravice do ustreznega znižanja cene za katero koli obdobje neskladnosti in pravice do nadomestila za vsakršno škodo, nastalo zaradi neskladnosti, iz te določbe ponovno vzpostaviti pogodbeno ravnovesje med organizatorji potovanj in potniki, ne pa sankcionirati te organizatorje.

4. **Člen 3, točka 12, Direktive 2015/2302**

je treba razlagati tako, da

položaji, ki izhajajo iz sprejetja aktov organa javne oblasti, kot je rušenje turistične infrastrukture zaradi izvršitve odločbe javnega organa, niso zajeti s pojmom „neizogibne in izredne okoliščine“ v smislu te določbe, če so bili ti akti sprejeti po postopku, ki je zadevnim osebam, kot so zadevni organizator potovanja ali njegovi morebitni ponudniki potovalnih storitev, omogočil, da se z njimi pravočasno seznanijo pred njihovo izvršitvijo.

Podpisi